

Κωδικός μαθήματος 221 / Η εξάμηνο σπουδών (δεν διδάσκεται κατά το τρέχον έτος)

Οικονομίες του αρχαίου κόσμου

Παραγωγικές δομές: 1. Το φυσικό περιβάλλον, ανάγλυφο, κλίμα, σεισμική δραστηριότητα 2. Οι άνθρωποι, γονιμότητα, θνησιμότητα, ανισορροπία των φύλλων. Φυσικό περιβάλλον και δημογραφικά δεδομένα.

Αγροτική παραγωγή. Ελιά, αμπέλι, σιτηρά και τα «άλλα». Κτηνοτροφία. Έγγειος ιδιοκτησία, κατανομή πόρων και εκτάσεων. Αλιεία, βιοτεχνία. Κεφάλαιο και καινοτομία. Λογική παραγωγής. Αγορά, προσφορά και ζήτηση, ανάπτυξη. Ενέργεια – κόστος μεταφοράς. Χερσαίες και θαλάσσιες οδοί. Ναυσιπλοΐα και ναυπηγική. Άνεμοι, θαλάσσια ρεύματα, διώρυγες και δίοδοι μεταφοράς.

Η λειτουργία και ο κόσμος της αγοράς. Ο χώρος εντός της πόλεως ή/και εκτός. Οι αγορανόμοι και ο έλεγχος των αγοραπωλησιών και των τιμών. Αβεβαιότητα και καινοτομία. Το νόμισμα: από το μέταλλο στο νομισματικό εργαλείο. Το νόμισμα ως θεσμός. Τα δάνεια.

Φόροι επί των εμπορευμάτων. Τελωνεία. Βεβαιότητες και αβεβαιότητες των διεθνών εμπορικών δικτύων. Τα εμπορικά δίκτυα. Κέντρο και περιφέρεια, εμπόριο και καταμερισμός εργασίας. Τα εμπορεύσιμα αγαθά, μέταλλα και καρποί και υφάσματα. Η λογική των ανταλλαγών και η λογική του κέρδους.

Αρχαία οικονομία και σύγχρονος θεωρητικός και ιστορικός προβληματισμός. Πριμιτιβιστές και μοντερνιστές. Από τον Max Weber και τον Moses I. Finley στην νεοθεσμική προσέγγιση της αρχαίας οικονομίας.

Στόχος, η μύηση των φοιτητών σε κοινωνικά φαινόμενα «άλλων κοινωνιών» και ειδικότερα κοινωνιών του αρχαίου και μεσαιωνικού εν μέρει κόσμου. Επιδιώκεται η κατανόηση φαινομένων της εποχής μας δια της προβολής τους σε ευρωμεσογειακές κοινωνίες προχριστιανικής και μεταχριστιανικής εποχής και βέβαια η αναζήτηση των απαρχών, της εμφάνισης, της εξέλιξης, των τομών και της συνέχειας ή της εξαφάνισης καταστάσεων και αξιών.

Ειδικότερα, η προσέγγιση συγκεκριμένων πτυχών της καθημερινής ζωής των μικρών και μεγάλων αγροτικών κατά βάση κοινοτήτων του αρχαίου κόσμου και ειδικότερα της οικονομικής ζωής των αρχαίων πόλεων – κρατών. Παρουσιάζονται ζητήματα όπως αυτά που συνδέονται με τους φυσικούς πόρους, τα δημογραφικά μεγέθη, την αγροτική παραγωγή, τις μεταφορές, την δημιουργία κεφαλαίου και την αναζήτηση της καινοτομίας, τους θεσμούς και το νόμισμα, τα εμπορικά δίκτυα κ.ο.κ. Ιδιαίτερη αναφορά στην αντιμετώπιση του θέματος από την ιστοριογραφία του 20ου αιώνα. Ας σημειωθεί ότι η έλλειψη ποσοτικών δεδομένων δεν επιτρέπει την ανάπτυξη του θέματος με μεθόδους που προσιδιάζουν στην οικονομία των τελευταίων αιώνων.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

A. Bresson, *Η οικονομία στις ελληνικές πόλεις – κράτη*, Αθήνα, Πατάκης 2008.

Chr. Howgego, *Η αρχαία ιστορία μέσα από τα νομίσματα*, Αθήνα, MIET 2009

M.I. Finley, *Οικονομία και κοινωνία στην αρχαία Ελλάδα*, Αθήνα, Καρδαμίτσας 1998

Ευ. Πρόντζας, *Οικονομική Ιστορία*, Αθήνα, εκδόσεις ΑΤΕ 1997

Θ. Λιανός, *Η πολιτική οικονομία του Αριστοτέλη*, Αθήνα, MIET 2012

W. Scheidel et al. (επιμ.), *The Cambridge economic history of the Greco-roman world*, Cambridge University Press 2007

L. Migeotte, *L'économie des cités grecques*, Παρίσι, Ellipses 2002

- P.F. Bang et al. (επιμ.), *Ancient economies, modern methodologies: archaeology, comparative history, models and institutions*, Bari Edipuglia, 2006
- P. Garnsey et al. (επιμ.), *Trade in the ancient economy*, University of California Press, 1983
- J. G. Manning - I. Morris (επιμ.), *The ancient economy: evidence and models*, Stanford University Press, 2005
- D. J. Mattingly - J. Salmon (επιμ.), *Economies beyond agriculture in the classical world*, Routledge 2001
- Υ. Roman - J. Dalaison (επιμ.), *L'économie antique, une économie de marché ?*, Λυών – Παρίσι, de Boccard 2008
- Z. H. Archibald et al. (επιμ.), *Hellenistic economies*, Routledge 2001.
- P. Cartledge et al. (επιμ.), *Money, labour and land: approaches to the economies of ancient Greece*, Routledge 2001
- Th. Gallant, *Risk and survival in ancient Greece: reconstructing the rural domestic economy*, Cambridge, Polity press 1991